

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice šte. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Šeststopenjska peti-
vrtata 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
v upravnstvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
60 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 57.

V Ljubljani v sredo 7. maja 1884.

Tečaj I.

Beseda o slamnikarstvu.

Trdilo se je nedavno v nekem slovenskem listu, da slamarija propada, da fabrikantje izmolžavajo narod in sploh, da kmetijstvo propada in peša v onih krajih, kjer je razširjena ta domača obrt. To pesimistično poročilo ni samo fabrikantom namenjeno bilo, temveč je moralo tudi zadeti vsakega rodoljuba živečega v teh krajih, zakaj da ne deluje z vsemi močmi zoper razširjevanje te industrije in zadelo je neposredno tudi deželno vladu, zakaj ne vzpolnuje svojih dolžnostij in ne obrne pozornosti tja, kjer je treba braniti kmetijski stan in varovati ga pogube in pogina. Veseli nas, da moremo konstatirati, da je bilo tisto poročilo pretirano, in v mnogih zadevah, če uže ne izmišljeno, vendar gotovo nepremišljeno in nadejamo se, da nam bode lahko v sledečem to trditev stvarno dokazati.

V to svrhu bodi nam dovoljeno nekoliko besedi o tej velevažni industriji spregovoriti, o njenem razvoji in o sedanjem stanju, pogledati potem, kako vpliva na kmetijstvo in slednjič, kako bi se dala izboljšati in povzdigniti.

Slamnikarstvo na Kranjskem še ni staro. Razširjeno je mnenje, da je bil prvi, ki se je začel s tem pečati, iz Ihana doma. Pri vojakihi na Laškem v okolici florentinski se je naučil kite pletti in šivati slamnike. Domu prišedši — kakih sto let je tega — pokazal je svojo umeteljsko sosedom in kmalu so ihanski slamniki varovali vse Kranjce pekočega solnca. Tako pripovedujejo stari ljudje in zelo verjetno je Ihanci so bili prvi kitarji, in zgodovinski viri pričajo, da so delj časa preskrbovali s slamniki vso Kranjsko. Okoli leta 1790. so prišli prvi Tirolci semkaj ter razširili trgovino s slamniki tudi na sosednjo Koroško in Tirole. In *Illyrisches Blatt* od 1820. leta uže pripoveduje, da se kranjski slamniki izvažajo celó na Nemško.

Tako je počasi napredovala ta industrija in v letih štiridesetih tega stoletja cenila se je uže vrednost izvoznine na šestnajst tisoč forintov, dasi so imeli slamniki zelo nizko ceno: variirala je od 4 novcev do 60 za en slamnik.

Z drugo polovico tega veka napoči tudi za slamarijo novo življenje. Do sedaj so pletli in šivali sami kajzarji. Otroci so pletli kite, gospodar pa je šival slamnike in jih nosil kakemu prekupcu, kateri jih je potem po sejmovih spravljaj med svet. Zdaj pa so se ustanovile prve fabrike. Navadno se zgodi, da tovarne uničijo domačo industrijo, ker je malemu obrtniku ali rokodelcu konkurenca ž njimi nemogoča. Tu pa je bilo ravno narobe. Tovarne niso zadušile domače obrti, temveč jo še le postavile na noge. Uzrok leži v tem, ker se v tovarnah nikdar kite ne pletó, temveč le slamniki šivajo in ličijo. Kit se je sedaj veliko več potrebovalo, zato so v ceni poskočile. Kdor se je preje ukvarjal z likanjem slamnikov, popustil je to ter raje prodajal kar neolikane in neoglažene v tovarnah. Še bolj pa so jo pogodili oni, ki so šivanje sploh opustili, ker zahteva velike vajenosti in urnosti ter se poprijeli samega pletenja.

Naključil se je pa še drug uzrok, kateremu se ima slamna obrt kranjska poleg stroja največ zahvaliti. Do leta 1866. cvela je ta industrija v rokah tirolskih podjetnikov posebno v revnih krajih severnega Benečanskega. Ko smo v dunajskem miru tega leta odstopili mladi Italiji beneško pokrajino, vdarila je vlada italijanska visoko carino na vse, kar se je izvažalo k nam, takó tudi na slamnike. Po 4, 10 do 20 novcev plačalo se je od enega. Frabrikantje so kmalu sprevideli, da jim ta carina požira ves dobiček, popustili so fabrike in revno ljudstvo usodi ter se preselili čez mejo. Tako so šli eni na Ogersko, v Erdelj, na Dunaj, v Dalmacijo in mnogo jih je prišlo tudi v Domžale. Zdaj so jele rasti fabrike in druga poslopja. Kdor je poznal raztrgane Domžale preje, ne more se sedaj načuditi, kako so se spremenile. Če še ne zdaj, pa dolgo ne bo, nadkrilile bodo stari Mengiš!

Kakor smo omenili uže zgorej, pečali so se do sedaj s pletenjem le bolj reveži, bolj imoviti pa so nekako zaničljivo gledali na kitarijo. Počasi so pa le spoznali, da je vendar bolje, če si človek v zimskem času kar za kratek čas doma pri gorki peči zasluži 10

do 20 kr. na dan, mesto da bi polegal po klopéh, da bi ga bolele kosti v dolgih zimskih večerih.

Vzemimo, da obstoji družina iz petih ljudi. Vsakdo, tudi otroci po šest, sedem let stari zaslužijo na dan najmanj po 10 novcev, t. j. na teden vsi skupaj 3 gl. Malo je sicer, a vendar dobro, posebno če se pomisli, da je to le nekaj postranskega zaslužek, da zaradi tega nitreba zanemarjati kmetije niti nobenega družnega domačega opravila in da slama kmeta zelo malo velja in živini za vstelo kaj malo zaleže.

To so uzroki, ki so vzlic malemu zaslužku razširjevanje te obrti tako pospeševali, da se je v zadnjih desetih ali petnajstih letih gotovo štirikrat ali petkrat pomnožila. Poročilo trgovinske in obrtnijske zbornice leta 1878. nam pravi, da se je leta 1875. pečalo s to industrijo kakih 12000 ljudi, seveda le po zimi, in sicer po vsem brdskem okraji in po večjem delu kamniškega okraja. Spletlo se je tega leta 800000 kit (à 48 mtr. dolgosti). Če računimo vsako kito povprek po 10 novcev, kar gotovo ni preveč, prišlo je na leto 80 tisoč gl. med ljudi! Fabrik je bilo vseh skupaj 11 in vseh fabriških delalcv 290. Tako leta 1875.

In dandanes? Žal, da nimam natančnih statističnih podatkov poslednjih let. Zanimivo bi bilo zvedeti, koliko tovarn bilo je stavljenih v teh desetih letih in za koliko se je fabriški personal pomnožil. Mogoče da nam zopet trgovinska in obrtnijska zbornica kmalu ustreže v svojem poročilu. Vendar mislimo, da bode čitatelj dobil pojem o ogromnem napredovanju te obrti, če mu povemo le en sam faktum, da ima namreč sedaj ena sama fabrika v Domžalah toliko osebja, kakor jih je imelo pred desetimi leti vseh 11 fabrik na Kranjskem!

In kite se ne pletó samo v brdskem in kamniškem okraji, ampak skoro povsod tja gori do Kranja in proti vzhodu blizu do štajarske meje, da celo izza Štangarskih hribov z Dolenjskega prinašajo kitarji suho svojo robo v Domžale. Če se je pred desetimi leti spletlo

Listek.

Vieux Saxe.

VIII.

Domovina križem potovanja.

C.

Od Hrovata do Dalmatinca.

Kako pač sem končal zadnje svoje pismo? Ah — da, — jasno solnce je plavalo nad mračnim ljubljanskim gradom, ko sem z divnim feljtonistom in uzornim prijateljem Mažibrkom in z rezkim žurnalistom a itak divnim prijateljem Danilom korakal po mostu preko šumečega Cesarskega grabna.

A tam na ovinku sem zopet obstal! Pogled se mi je utopil v dražesten seljansk prizor. Slavnoznan *Wasserkaserne* je stala tu pred mano, obdana s krdelcem selskih hiš, nalik materi, ob kateri se igrajo otroci. Dopoldanski mestni somrak je preprezal z vijo-

ličasto-rujavim pajčolanom staroznano „Prulo“ in sladek mir se je razlegal po zemeljskem neredu

Dolgo sem stal tam pri „plankah“ na zelenem vratji zamaknen, zroč v harmonično vbrane bôje dopoldanskih senc ter srkal blaženi dih vspomladnih vonjav, prihajajočih sem od Žabjaka in od konjarne, zidane tam onokraj Ljubljane, v uzorno-narodnem Krakovem.

Dolgo sem stal tam pri „plankah“ Bil je mil vspomladanski dan. Zlati solnčni žarki so oblijali mlado zelenje, izmed katerega so se, nalik belim rožam, dvigale cvetoče črešnje, in nad mirnim selom (pri *Wasserkaserne*) se je razgrinjala blagodejna tihota: le zdaj pa zdaj priplaval je kak rahel šumljev ondi ob „Pruli“ tekoče Ljubljane do mene, in lehnokrivle čebele so brenčale sem ter tja po vonjavem vzduhi

Dovelj — dovelj! Milostiva, ki imate dolgotrajno potrpljenje z menoj in mojim epigonstvom — Vi bi me morda še poslušali; — pa drugi čitatelji, znanci in prijatelji moji obsipljejo me z raznimi, ne prav laskavimi

poslaniciami ter terjajo, da poneham, da ostavim — pot za drugimi, da pustim epigonstvo — in vse tiste „dražestne vzduhe“ in „nalike“ in „pajčolane“ — in da naj nikar tako dolgo ne postajam ob cestnih ograjah in na gričih in cestnih ovinkih — naj ne pijem „rujnega vinca“ v družbi „divnih“ feljtonistov in prijateljev, da naj se ne oziram na desno in na levo, kje morda Bog svojo roko ven moli, in da ob svojem potovanju ne iščem in opisujem ljudi, kateri so silo srečni, ako vidijo svoje ime — tiskano ter poleg imena tudi tiskano spričevalo, da so divni, neupogljivi, odločni narodnjaki, nikakor pa ne — elastični.

Milostiva — Vam je znano, da sem jaz tudi elastičen, — dober prijatelj mi je celo rekel, da sem oče — elastičete. In kakor Vam je tudi dobro znano — jaz ne tajim nobenega greha. Zato se tudi meni nasproti nekateri poslužujejo radi debele, očividne zvižaje ter vpijejo: Saj bo tajil! — zaradi tega, da bi provocirali odgovor. Pa jaz ne tajim in tudi ne odgovarjam vsakemu — a elastičen sem vendar!

skoro en milijon kit, ne bomo se dosti zmotili, če rečemo, da se jih splete dandanes gotovo dva milijona; in če so takrat zaslužili ljudje pri kitah 80000 gld. na leto, zaslužijo jih dandanes 200000 gld. Kdo bo pri tacih razmerah govoril o propasti slamarije!

Najhuje pa je, kar se naši obrtniki očita, in kar je gola resnica, da daje vendar le preskromen zaslužek. Seveda je to do sedaj le postransk zaslužek, le nekaj priboljšek, vendar za 12 ali 15 novcev delati cel dan, to je za naše stoletje le — preidlično!

Znano je, da si morajo domžalski fabrikantje slamo naročevati in drago plačevati v inozemstvu. To pa samo zaradi tega, ker pri nas ni tako lepe, bele, tenke slame, kakor n. pr. na Italijanskem ali na Švicarskem. Kako koristno bi torej bilo, poučiti naše ljudstvo in mu pokazati dejanjski, kajti v teorijo naš kmet ne veruje, kako bi se dala naša slama popraviti, da bi se mogla meriti z italijansko ali švicarsko.

Do tega prepričanja je prišel tudi za domačo obrtnost jako zaslužni tajnik trgovinske in obrtniške zbornice, ces. svetnik g. Murnik, ter povdarjal v svojem referatu v kmetijski enkėti, kolike vrednosti bi bilo za slamninarstvo, ko bi se znala slama bolje kultivirati. Naj bi torej v prihodnjem zasedanju deželne zbornice, ko se bodo obravnavale te točke, predložene po kmetijski enkėti, oglašil kateri izmed poslancev ter staval predlog v tem smislu, da deželni zbor stopi v dogovor s fabrikanti, kako bi se dala zboljšati slama in povzdigniti kitarija. Prepričani smo, da bodo fabrikantje z veseljem podpirali vse naredbe deželne vlade, kakor so to tudi storili leta 1874., ko so se ustanovile v Domžalah, v Mengiši in v Trzinu šole za pletenje kit. Le inicijative je treba, potem se bodo ljudje sami stvari poprijeli. Vzglede vlečejo. Tako bodo fabrikantje dobili lepe in fine kite doma, kitarji pa si z malim trudom podvojili svoj zaslužek.

S tem mislimo, da smo izvršili dano si nalogo. Dokazali smo, da slamarija nikakor ne peša, temveč cvete in se širi, kakor nobena druga obrt, dokazali smo, da kmetijstvu ne more biti na kvar in povedali smo tudi svoje osobne misli, kako bi se dala povišati njena lukrativnost.

Pa še jedna nam je na srci. Podjetniki in fabrikantje te obrti so skoro izključljivo sami tirolski Nemci. To kaže, kar je uže sploh znano, da Slovenec, dasi „prebrisane glave za uk“, nima prave energije, nima podjetnosti in menda nima tudi veselja do velike obrtnije. To je bridka resnica, katere si pa sami sebi ne smemo prikrivati in zato ne bodimo neprijazni in ne žalimo poštenega, mirnega tujca, ki se je naselil med nami in ki daje našemu kmetu obilo zaslužka. Z veseljem moramo konstatirati, da se to pri nas zelo redko kedaj zgodi in bi se sploh nikdar ne zgodilo, da bi nekateri gospodje na javnih mestih malo bolj tolerantni bili.

In ker sem tak — zato se klanjam gorki želji čitateljev svojih! Zato sem se tudi tam pri „plankah“ na zelenem vratju pri „Pruli“ vzdramil iz svojega epigonstva ter ozrl se okolo, iskajoč svojih prijateljev. Pa — Mažibrk in Danilo — oba sta bila izginila. Hvala Bogu — sem vzdihnil in potoval sem dalje; pa ne za drugimi uzori nego sam po svoje in kar preko srede ljubljanskega mesta.

Pa še jedno nenavadno srečanje mi je bilo namenjeno. Blizu rotovža tam na Mestnem trgu ustavi me, kakor bi bil z neba pal, Spectabilis.

„Obžalujem te“, dejal je odličnim, rezkim, nikakor neelastičnim glasom. Pa roko mi je vendar pomolil. In jaz sem jo krepko stisnil, to prijateljsko roko, pa dejal sem itak, se ve da ne rezkim in odličnim, toda tem bolj elastičnim glasom: „In jaz obžalujem tebe!“ Oba sva se ozrla gori proti rotovžu, — on z levim, jaz pa z desnim očesom, potem pa sva krenila vkupe čez most na Dunajsko cesto.

V čitalnico pojdiva, dejal je Spectabilis. Jaz nisem ugovarjal in šla sva.

Tako je naše prepričanje. Ne vsilujemo ga nikomur, še radi se damo poučiti in prepričati, samo da se to zgodi primerno, dostojno. — nē.

O cesarici Mariji Ani.

Povodom smrti Nj. veličanstva cesarice in kraljice Marije Ane se je gledé pogrebnih slovesnostij določilo sledeče: Truplo umrle cesarice in kraljice se je danes 7. maja v grajski kapeli v Pragi javno razpostavilo. Jutri se bo po slovesni črni maši prepeljalo na kolodvor in preneslo na Dunaj v cesarski dvor. Na Dunaji bo razpostavljeno v petek celi dan in v soboto dopoldne v zaprti krsti. Soboto popoldne se bo vršil sprevod k oo. kapucincem po navadnih ceremonijah. Slovesne vigilije bodo se obhajale 11. maja popoldne, zadušnice pa 12., 13. in 14. dopoldne v cesarski dvorni cerkvi.

O mrtvašni sobi se poroča „Prager Tagblatt“: Nj. c. in kr. visokosti nadvojvodi Ludovik Viktor in Viljem sta šla skup v sobo bolne, kjer je ravno duhovščina molila *Salve Regina*. Zdravnik, dvorni svetnik Ehmig, koji se od četrtka naprej ni skoro za trenutek ni ločil od cesarice, je naznanil, da je blago življenje ugasnilo ob 5. uri in 10 minut. Lahko in mirno je zaspala cesarica. Gospoda nadvojvodi opravila sta na to kleče kratko molitev, poljubila umrli roko, na kar so ravno to storili vsi navzoči. Globoko presunjena sta potem zapustila sobo. Otožno zvonjenje v stolnici sv. Vida je naznanjalo prebivalstvu prežalostno vest. Pozneje se je začelo tudi po družih mestnih cerkvah mrtvaško zvonjenje. Od vseh stranij je drlo ljudstvo na cesarski dvor ter izražalo svoje neomejeno, globoko sočutje. Kmalu potem so razobesili na dvorni palači cesarsko zastavo obdano s črnim trakom, enako se je zgodilo z zastavo dvorne straže.

Iz namestniškega poslopja, iz družih cesarskih, mestnih in deželnih poslopij vibrirajo črne zastave. Uro po smrti cesarici se je vršil po okrajnem zdravniku dr. Roučeku mrtvaški ogled. Cesarica je umrla na hypostatičnem vnetju pluć. Mrtvaško truplo se je na večer belo opravilo ter dalo provizorično na pare na nek divan. Tu so opravljali Liturgijanci celo noč molitve; danes jih opravljajo kapucinci.

Truplo se ne bo raztelesilo, ker je cesarica sama tako želela.

* * *

Včeraj so se predstavile deputacije deželne odbora, mestnega zbora, kupčijske in obrtniške zbornice z dotičnimi svojimi predsedniki gosp. deželnemu predsedniku in mu izjavile najglobokejšo sožalje in sočutje povodom smrti cesarice Marije Ane s prošnjo, da naj naznani ta čutila Najvišjemu prestolu.

Tudi visokočestiti stolni kapitelj ljubljanski je danes odposlal deputacijo, obstoječo iz

Toda v veži postanem, ugledavši na steni nemški napis, kazoč, da se tu prodaja puntigamsko pivo. Spectabilis je ostrmel.

„Jaz pojdem naprej, ker sem elastičen“, dejal sem jaz.

„Jaz pa ne,“ razsrdil se je Spectabilis. „Beživa, beživa!“

In prav zaradi elasticitete sem tudi bežal. Zašla sva v Zvezdo. Velik črn pes je klal tam nekoliko malih pinčev ter razkopaval gredice poleg sprehajališča.

„Kje pa je mestni odbor?“ klical je Spectabilis. „Kje je redarstvo? Kje je odbor za olepšavanje mesta?“

Sedaj sem pa jaz zavpil: „Beživa, beživa!“ — Če boš zabavljaj, počrnil in proskribiral te bodo zaradi sakrilegija *sanctissimae nationis*, ker si se ujezil in zamahnil nad tem črnim psom!“

In bežala sva, kakor sva mogla — proti Lattermannovemu drevoredu. Tam je bilo pač žalostno. Gospodičine, dične krasotice in mladi gospodje, ki se še prištevajo narodnjakom, — narodni koncipijentje in narodni trgovci —

mil. g. stolnega prošta Jos. Zupana in stolnega vikarja g. dr. Henr. Pavkerja plem. z Glanfelda k g. deželnemu predsedniku s prošnjo, da blagovoli ponižni izraz najglobokejšega sočutja povodom smrti Nj. veličanstva cesarice Marije Ane predložiti presvetlemu vladarju.

Tržni red

živinskim semnjem v deželnem stolnem mestu Ljubljani.

(Dalje in konec.)

§ 15. Za vaganje na trg prignane živine so določene mestne vage v mestni klavnici.

Na trg prignana živina se na mestni vagi brezplačno vaga tistim obiskovalcem semnja, ki so za dotično živino plačali po cenovniku ustanovljeno tržno pristojbino.

Vaganje se mora vršiti vpričo uradnega nadzornika, kateri mora posledek vaganja vpisati v uradni vagalni zapisnik ter strankam, ako to želijo, izročiti uradni vagalni listek.

V uradni vagalni zapisnik je postaviti tudi dogovorjene cene za dotično prodajalno jednoto.

§ 16. Tržno policijo izvršuje in za red na živinskem sejmišči skrbi po § 75 provizoričnega občinskega reda mesta Ljubljane z dne 9. junija 1850. l., dež. zak. št. 276, mestna občina ljubljanska, oziroma mestni magistrat.

§ 17. Prigled na živinskem semnji neposrednje izvršuje klavnično nadzorstvo pod višjim nadzorom mestnega magistrata in s sodelovanjem organov, katere klavničnemu nadzorstvu pridodaje mestna občina, oziroma mestni magistrat.

§ 18. Nadzorstvo mestne klavnice je tedaj posebno dolžno: vidirati živinske popotne liste, izdajati nove živinske popotne liste, in sicer v slučaju § 4 tega tržnega reda za živinske semnje, kakor tudi za živino, ki je bila na trgu prodana, ako je tako živino gnati na druge semnje; dalje na trg prignani živini prostore odkazovati, pobirati tržne pristojbine ter izdajati dotične plačilne listke po posebnih v to postavljenih organih; izvrševati nadzor pri mestnih živinskih vagah, pisati vagalni zapisnik ter izdajati vagalne listke (§ 15), potem voditi zapisnik o živinskih cenah.

Vrhu tega je naloženo nadzorstvu mestne klavnice, poravnjavati prepire, ki bi morebiti na semnji nastali.

§ 19. O pritožbah proti naredbam, katere ukaže nadzorstvo mestne klavnice, izvršuje naloženo mu nadziranje živinskih semnjev, razsoja mestni magistrat.

Toda od nadzorstva mestne klavnice ukazane naredbe ostanejo toliko časa veljavne, in stranke so dolžne ravnati se po njih, dokler mestni magistrat ne razsodi, da jih je dejati ob veljavo.

§ 20. Prestopki zoper ta tržni red o živinskih semnjih kaznujejo se, ako s prestopki niso žaljena tudi druga zakonita določila, po

vse je govorilo nemški — akopram se prištevajo vsi ti gospodje in morda tudi gospodičine in gopé — radikalcem. In klopi, one lepe, priležne klopi ob shajališčih tudi še niso — priklenjene.

Onokraj drevoreda, gori v Šiški, obdal naju je stoprav prijeten naroden duh.

„Tu je lepo, tu je vse narodno!“ izdihnil je Spectabilis.

„Pa li veš, prijatelj, da tukaj ob času deželnozborskih ali državnozborskih volitev ne volijo niti jednega narodnega volilnega moža?“ Spectabilis je ostrmel.

Potolažil se je stoprav, ko sva pri Dalmatincu izpila dva litra „črnega“ in ko sva bila trčila na zdravje „elastičnega radikalstva.“

P. S. Gospa, Kretoslav Prostanov je končal svoje potovanje, pa spomin na nemški govoreče gospice in na nepriklenjene klopi ga je tako razjaril, da je domov prišel v kuhinji svoji soprogi vse lonce pobil — in zato podpisuje se danes jedini Vaš mirni

Për.

§ 111 provizoričnega občinskega reda mesta Ljubljane z dné 9. junija 1850. l., dež. zak. št. 276, z globami do sto goldinarjev, in ako bi prestopnik ne mogel plačati globe, z zapotrom jednega dné za vsakih pet goldinarjev.

Dotično kazensko opravilo pristoji mestnemu magistratu.

Z osebami, katere motijo red na semnji, ravnanje je po obstoječih zakonitih predpisih, in take osebe sme nadzorstvo mestne klavnice odpraviti s semnja.

§ 21. V §§ 3 do 20 tega tržnega reda predpisana določila veljajo tako za 17 pravih, v § 1 pod točko 1 do 6 navedenih živinskih semnjev, kakor tudi za semnje, ki so vsak teden ob navadnih tržnih dneh za prašiče in drobnico.

Priloga A

k tržnemu redu za živinske semnje mesta ljubljanskega.

Cenovnik o tržnih pristojbinah,

katere se v deželnem stolnem mestu Ljubljani plačujejo ob 17 živinskih semnjah in ob semnjah, ki so vsak teden navadne tržne dni za prašiče in drobnico:

1.) tržna pristojbina od konja, bika ali vola po . . .	40 kr.
2.) " " " krave, junca ali telice po . . .	30 "
3.) " " " teleta ali prašiča po . . .	15 "
4.) " " " kozla, koze, kozliča, ovna, skopca (koštruna), ovce ali janca . . .	10 "

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Vsi listi so polni srčnih pojavov one globoke žalosti, s katero je avstrijske narode prešinila smrt nepozabljive cesarice Marije Ane. Tudi pri tej žalostni priliki se razodeva tesna zvez, ki prebivalstvo našega širnega cesarstva v jedno nerazrušno celoto združuje s presvetlo vladujočo rodbino. Žalost je odkrita in splošna, najbolj žalujejo po umrli preblagi dobrotnici bratje Čehi, med katerimi je prebivala skoraj 36 let in koje je obisipala s svojimi dobrotami. Ginljivo sočutje vseh krogov bode sigurno olajšalo bolesti, prizadane cesarski obitelji po bridki izgubi!

Uradni list priobčuje zakon o konzularnem sodstvu v Tunisu, zakon o dodatnem kreditu za poravnanje stroškov protestantskih generalnih sinod ter koncesijsko listino za železnico Dunaj-Stammersdorf, Floridsdorf-Grossenzersdorf.

Severna železnica — to je dandanes ono imenitno vprašanje, katero absorbira vso pozornost političnih krogov. Razpravljajo ga po vseh časnikih, vsi klubi se posvetujejo o tem predmetu, in železnični odsek naše zbornice je uže imel obširen razgovor v tej zadevi. Psiholog, ki z živim zanimanjem opazuje, kako na nazore posameznih poslancev vplivajo dogodjaji izven parlamenta, našel bode interesantno gradivo v dotičnih debatah. Mi moremo danes le konstatovati, da je sedaj uže po polnem gotovo, da bode od vlade predložena pogodba v državnem zboru zavržena, ako jo vlada sama prej ne umakne.

Število onih, ki se navdušujejo za podražavljenje te proge, raste od dné do dné; močje je celó, da se v zbornici sprejme predlog, ki direktno na to meri. Ako pa tudi ne obveljajo nazori takih narodnih ekonomov, kakor sta gg. Schönerer in Richter, bodejo se skoraj gotovo delničarjem Severne železnice stavili taki pogoji, katerih upravni svet ne bode mogel sprejeti. Potem bo Severna železnica sama z veseljem privolila v državno razsvojitev in radovedni smo, kake koristi da bode državi donasala njena eksproprijacija, koja izvedenci cenijo na 243,6 milijonov stroškov. *Vederemo!* — Železniški odsek odobril je predlog gledé železnice Mostar-Metković

ter pooblastil vlado, da v svrhu nameščenja poštne in brzovajnega urada v Gradci kupi prikladno poslopje ali pa da se sezida novo.

Tuje dežele.

Srbsko-bolgarska komisija, katera ima določiti, kje se bodo stikale srbsko-bolgarske železnice, dovršila je svoj posel ter zaključila zapisnik. Železnice stikale se bodo tik meje. Kakor se javlja iz Carigrada, rešeno je tudi vprašanje o priključju turške-srbske železnice pri Vranjem. Upati je torej, da se bodo linije Niš-Pirot in Niš-Vranje-turška meja v kratkem dovršile. Gotovo pa je, da bode Srbija gradbo svojih železnic dovršila v dobi, določeni po berlinskem ugovoru. — V timoški dolini, posebno okolo Negotina, napravila je povodenj veliko škodo. Vlada je zaukazala potrebne naredbe, da se ponesrečenemu prebivalstvu pride v pomoč.

O priliki občinskih volitev na **Francoskem** prišlo je na mnogih krajih do krvavega tepeža. Posebno na otoku Korziki morali so se konsignirati vojaki. Nek Ettori je bil celo vstreljen.

Nemški državni zbor razpravljaj bode jutri o zakonu proti socialistom. Pričakuje se, da poseže tudi Bismarck v debato.

Iz **Sudana** prihaja žalostna novica, da se je Berber moral udati. Najbrž se tudi Kartum ne bode mogel dolgo držati.

Dopisi.

Iz **Vipave** dné 5. maja. (Izv. dop.) V 52. številki "Ljublj. Lista" ste objavili veselo novico, da je ministerstvo notranjih zadev v zvezi s poljedelskim ministerstvom na prošnjo kranjske deželne vlade dovolilo 6000 gold. podpore za reguliranje hudournika Močilnika v okraji vipavskem in da je tudi deželni odbor izročil vladi v ravno ta namen 1000 gold. — Ta novica je v istini razveselila dotične kroge, in po vsi pravici, kajti reči moramo, da je preteklo mnogo mnogo let, odkar je Vipava neprenehoma klicala po pomoči, a pomoči le ni hotelo biti. Med tem pa je Močilnik pustošil s svojim divjim elementom, razdiral ceste — ceste državne, in zgodilo se je ob vsaki povodnji, in sicer večkrat na leto, da je bil promet med Vipavo in Št. Vidom po vsem vstavljen. Vipavec pa je bridko zdihoval, in sodbe, katere smo o priliki sleherne povodnji čuli iz ust veljakov in prostakov, bile so ostre, a bile so več ali manj opraviljene. Vendar obupali nismo, trkali smo vedno z nova in nismo se brigali za opazke nekaterih sebičnih oseb, katere so se nam zaničljivo posmehovale, ko smo se trudili s persom za dobro stvar. Zmenili se nismo za njih porogljive ugovore, da vlada ne bode ničesar storila, da se naše "ekspektoracije" imenujejo v kompetentnih krogih *Schwindel*, da so naša poročila *übertrieben* in *überspannt*.

No — sedaj lahko ponosno gledamo na vse one, kateri so se našemu početju smejali. Visoka vlada je spoznala istinitost naših trditev in uvidela neobhodno potrebo regulacije. Hvala za veledušno podporo nji in sl. deželnemu odboru.

Včerajšnji praznik sv. Florijana je naša prostovoljna požarna bramba slovesno praznovala. Zjutraj ob polu 9. uri bila je sv. maša v starodavni cerkvi sv. Marka poleg grščine. Prisotna je bila požarna bramba *in corpore* in nje znani pevski zbor je izborno pel. Tu se je zopet lahko vsakdo prepričal, kako priljubljen da je gosp. pevovodja Hrabroslav Perné — ta vzgledni, vse hvale vredni učitelj. Popoldne napravila je požarna bramba izlet na Zemono in zvečer je bila zabava v ožjem krogu.

Obče se je hvalilo izvrstno petje, red in disciplina, katera vlada v krogih požarne brambe. Vodstvo požarne brambe: gg. grof Lanthieri, Josip Mayer, Josip Žvokelj in H. Perné — zasluži največjo zahvalo, da se mu je posrečilo, požarno brambo tako urediti, kakor je. Vsi štirje gospodje so tako na svojem mestu, da bi se jih težko pogrešalo na svojem mestu. Zato je želeli zaradi stvari

same, da bi gospodje načelniki, ne zmené se za razne neprilike in za neprijetnosti, katerim se človek nikjer izogniti ne more, vztrajali in da bi tudi v bodočnosti na raznotere napade vedno odgovarjali le z isto slogo in harmonijo, katera jih tako krasno diči in ki je pravi trn vsem sovražnikom vzgledno urejene prostovoljne požarne brambe v Vipavi.

Domače stvari.

— (Štipendije) za izobraženje učiteljev na tekstilnih šolah. Ministerstvo je ustanovilo za prihodnje leto dve štipendiji po 420 gld. za absolvirane realce, ki se hočejo izobraziti za učitelje na tekstilnih šolah srednje vrste. Prosilci morajo biti avstrijski državljani in priložiti morajo spričevalo zadnjih 3 semestrov zgornje realke, maturitetno spričevalo in zdravniško potrdilo, da so zdravi. Štipendija se zamore uživati 4 leta; v zadnjem letu se povekša na 900 gld., da omogoči prihodnjemu učitelju pridobiti si na popotovanji praktičnega znanja.

— (Pogreb dr. Janeza Gogale) včeraj popoldne bil je v istini velikanski, in redko kedaj se vidi tak spreved v Ljubljani. Dasi je močno deževalo, bilo jo po vseh ulicah na tisoče občinstva, katero je čakalo na spreved. Truplo dr. Gogale nesli so najprej v stolno cerkev, in iz iste zvrstili se je spreved. Pričeli so ga dijaki moške pripravnice, za njimi sirote, potem učenci velike realke in gimnazije in Mahrov kupčijski zavod; za njim so nesli obilo vencev, med družimi od ljubljanskega mesta, bogoslovcev, gospodov in gospoj Vincencijeve družbe, od profesorjev gimnazije, od dijakov zgornje gimnazije itd. Potem je prišla zastava katoliškega društva, za katero so se zvrstili odborniki Vincencijevega društva; sledila je nadalje dolga vrsta gospoj Vincencijeve družbe, vse v črnih oblekah, potem nosilec modre blazine, na kateri je ležal red železne krone III. vrste; čestiti oo. franciskani s križem, gg. bogoslovci, črno zagrnen kapiteljski križ in za njim nad trideset pevcev bogoslovcev, ki so peli *Miserere*; oo. Lazaristi, gg. kanoniki in duhovniki stolne cerkve črno opravljeni, na čelu jim milost. proš g. J. Zupan z mitro na glavi. Potem so nosili krsto, okrog katere so gg. bogoslovci v duhovni obleki svetili z gorečimi voščenimi bakljami. Za krsto šli so najprvo sorodniki, za njimi pa dolga vrsta žalujočih; gotovo ne pretiramo, ako trdimo, da več ko 3000 ljudij. Težko je navesti vse odlične osebe, katere smo videli; omenimo le gospoda deželnega predsednika barona Winklerja z dvornim svetnikom grofom Chorinskyjem, mnogimi c. kr. deželnimi svetniki in uradniki c. kr. deželne vlade, finančnega vodstva in prokurature; deželni glavar grof Thurn z deželnimi odborniki in deželni poslanci; predsednik kupčijske zbornice g. Kušar z mnogimi svetovalci, mestni župan g. Grasselli z mestnimi odborniki, magistratni svetnik gosp. Perona z magistratnimi uradniki, mestni učitelji; vsi mestni župniki in mestna duhovščina, jako mnogo gospodov duhovnikov z dežele, med njimi dekan Mežnarec in vojaški župnik Ziz, predsednik odvetniške komore dr. Supantschitsch z odborniki, predsednik c. kr. notarske komore dr. Zupanec z odborniki, predsednik kranjske hranilnice g. Dreo z mogimi udi hranilnice in uradniki itd. itd. Na pokopališču je stolni proš Zupan, sam jokajoč, opravljal mrtvaške molitve in ko so gg. bogoslovci res ginljivo zapeli *Resurrexit* — takrat ni ostalo nobeno oko suho. Spreved je, kakor vsikdar, izvrstno vspeledil gosp. Doberlet, po ulicah in pri sprevedu pa je skrbela mestna policija pod nadzorstvom g. Bertola za red.

— (Razpis službe.) Pri politični upravi na Kranjskem je razpisana služba stavbenega svetnika s postavnimi dohodki VII. službenega razreda. Prosilci imajo svoje prošnje izročiti do 31. maja t. l. pri deželnem predsedništvu.

— (Nova dopolnilna volitev.) Ker se je letos izvoljeni mestni odbornik g. Fr. Fortuna odborništvu odpovedal, razpisuje g. župan vsled sklepa mestnega zbora z dné 5. t. m. novo volitev jednega odbornika v I. razredu in določa, da se bo ta volitev vršila dné 13. t. m. od 8. do 12. ure popoldne v mestni dvorani. Glasovni listki se bodo volilem o pravem času razposlali.

— (Učiteljska konferenca) šolskega mestnega okraja ljubljanskega bo v četrtek dne 29. maja v magistratni dvorani ob 8. uri zjutraj. Na dnevnem redu je poročilo okrajnega šolskega nadzornika, potem predavanje, kedar in kako naj se poučuje drugi deželni jezik (poročevalec gosp. Belè), razgovor o šolskih knjigah, katere naj se rabijo prihodnje leto, volitev odposlancev v deželno učiteljsko konferenco in posamični nasveti.

— (Ljubljanska plinarna.) Ljubljansko delniško društvo za plinovo razsvetljavo ima svoj 21. redni občni zbor v sredo 11. junija dopoldne ob 10. uri v tovarniški pisarni.

— („Ljubljanskega Zvona“) peta številka prinaša čitateljem zopet mnogo, deloma vsaj prav zanimivega berila. Poezije so zastopane s štirimi pesnimi, med katerimi omenjamo Gorazdovo „Vesni“, ki se bralcu prikupuje po srečno izbranem ritmu in pomenljivi ideji. Dr. Tavčar nadaljuje svoj roman „Mrtva srca“, Trdina svoje „Bajke in povesti o Gorjancih“ in Stritar nam podaja v svoji črtici „Oče za sina“ ginljiv prizor iz velikomestnega življenja. Naš marljivi geograf in statistik Evg. Lah opisuje prelepo „Dolino“, podolnico Save od rateškega razvodja do Jesenice, K. Glaser se trudi, da bi neukim Slovincem vsaj nekoliko pojmov pridobil o „Početkih slovničarskega delovanja v Indih“, Štrekelj nadalje opisuje velikega ruskega pesnika Turgenjeva v izborni literarni študiji, Wiethaler objavlja rezno in dobro zabeleženo oceno Elzejeve knjižice o slovensko-protestantovskih pesmaricah, in, kar je nas posebno zanimalo, Sim. Rutar razpravlja starodavno Akvilejo. Ako še prištevamo, da je Gašpar Križnik iz Motnika priobčil dve narodni povesti, da je Andr. Kragelj spisal dodatek Miklošičevemu životopisu z naslovom „k Miklošičevim spisom“ in Fajgel naše muzike razveselil z glasbenimi recenzijami, povedali smo toliko, da gotovo ne bode nikomur žal, ako se nam da zapeljati ter se pogumno naroči na izborni uredovani mesečnik. V škodo mu sigurno ne bode!

— (Včerašnji veliki semenj) bil je mnogoštevilno obiskan. Goveje živine in kónj prignalo se je 1704 glav. Kónj je bilo do 800 in med njimi mnogo lepih. Kupci z Laškega, Korškega in Tirolskega kupili so kakih 200 kónj in jako dobro plačali. Cene za govejo živino so bile tudi jako visoke. Tudi kmetovalci so med seboj mnogo kupčevali za živino, posebno za konje. Po prodajalnicah je bilo ves dan dokaj kupcev, ki so kupovali obleko.

— (Ukraden konj.) Na živinskem sejmišču našel je kmetski posestnik Fran Jurjavec s Kapla, okraj Vranjsko, konja, kateri mu je bil vkraden 13. marcija. Prodajal ga je Lovre Jereb iz Petkovca v logaškem okraju. Jereb je trdil, da je konja kupil od ciganov, kar se vjema z Jurjevčovo izpovedbo, ki je trdil, da so mu najbrže cigani konja ukrali. Jereb se je zavezal, da konja ne proda tako dolgo, dokler se sodniška preiskava ne izvrši.

— (Najdene stvari.) Na sv. Petra nabrežji našli so te dni dve beli škatli. V jedni je bil lep rjav ženski klobuk z rjavimi čipkami in rumenimi cveticami olepšan, v drugi pa je bilo šest jako elegantnih čepic, kakoršne nosijo gospe na domu in modri zavrtniki za gospe, s srebrom tkan. — V Šelenburgovih ulicah našli so 2. t. m. dva elegantna ključka skupaj zvezana.

— (Nesreča.) Včera opoldne odpeljal se je na prostoru pred Slonovo kavarno fijaker in prehitro obrnil, tako, da se mu ni mogel ogniti kmetski fant Nace Pečnik iz Denic blizu St. Vida; konj mu je stopil na nogo ter mu zmečkal levi palec.

— (Tatvine.) V Nunskih ulicah pokradel je neznan tat dvema hlapcoma obleke in perila. — V kazinski restavraciji pa je bilo včera ukradeno raznih smodk za 5 gold. in velika steklenica vina.

— (Obesil) se je 5. t. m. oženjeni Anton Zajec iz Pešate. Dobro uro poprej je še pil žganje in pravil, da se bode obesil — kar mu seveda nihče ni hotel verjeti. Pravega uzroka za samoumor ljudje ne vedó; sodi se, da je šel v pijanost na óni svet.

— (Nesreča pri zvonjenji.) V Hotemazah zvonili so 5. t. m. zgodaj zjutraj kmetski fantje. Jakob Verbanček pa je premalo pazil in padel je skozi zvonikovo „lino“ na tla, več kakor

8 sežnjev visoko. Nesli so reveža domov, in čeravno se menda ni nič polomil, je vendar težko, da okreva, ker se je bati, da so poškodovani notranji deli.

— (Požarna kronika.) V Kostanjevici je 3. maja popoldne nastal požar, ki je uničil hlev in skedenj g. del Cotta iz Brezic in gospodarstvena poslopja g. Ivana Kuntariča. Skupne škode je 2300 do 2500 gold. Vzrok ognja ni znan. Domačini so ogenj pogasili, predno so jim prišli na pomoč krški ognjegasilci, ki so bili brzojavno v to naprošeni. — Preteklo nedeljo (sv. Florijana dan) nastal je v Dolenji Vasi pri Selcih v poslopji Frana Pogačnika ogenj, kateri je razen pohištva in orodja tudi poslopje Antona Ranta uničil. Kakor se sumniči, je nek nepoznan človek, kateri se je takrat po vasi klatil, ogenj zanetil. Pogačnik ima škode blizu 400 gold., Rant pa 450 gold. Zavarovan za 300 goldinarjev je bil samo Rant. Zločinca iščejo.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 7. maja. V gosposki zbornici je predsednik z ginljivimi besedami slavil umrlo cesarico Marijo Ano. Zbornica ga je pooblastila, da izjavi najudanejšo sočutje pred Najvišjim prestolom. Na to se je seja takoj zaključila.

Dunaj, 7. maja. Železnični odsek je sprejel predlog Bilinskega ter izročil pogodbo s Severno železnico pododseku v natančno pretresanje in natančno poročanje. V pododsek so bili izvoljeni Bilinski, Tomaščuk, Hlavka, Javorski in Tonkli. Ob enem se je sklenilo, temu subkomiteju kot podlogo njegovemu posvetovanju odkazati Herbstov predlog, ki nasvetuje, naj se pogodba zavrže, ker ne ugaja niti gospodarstvenim niti finančnim koristim države in ker bi nova koncesija le tedaj bila opravičena, ako se dajo državni interesi v večji ali vsaj jednaki meri varovati tem načinom kakor s podržavljenjem.

Praga, 6. maja. Truplo cesarice so prenesli iz mrtvašne sobe v dvorno kapelo ob 9. uri po predpisanih ceremonijah. Ko se je pomikal sprevod po dvornem trgu, so vojaki dvorne straže prezentirali. Po dvorišču se je nagnetilo brezštevilno ljudstva, na koje je napravljala žalostna ceremonija globok vtis.

Budimpešta, 6. maja. V zgornji in spodnji zbornici sta se spominjala prvosednika v toplih besedah umrle cesarice Marije Ane. Poslanci so ju naprošali, izraziti globoko sočutje na Najvišjem mestu. Sklenilo se je poslati deputacije k pogrebnim slavnostim.

London, 6. maja. Po cesarici Mariji Ani se je določilo desetdnevno žalovanje pri dvoru.

London, 6. maja. Vlada objavlja iz Kartuma od 16. aprila brzojav generala Gordona na sira Evelynu Baringu, v kojem se óni pritožuje, da noče vlada nič vojakov poslati v Berber in da je zoper odposlanje Zobheir paše. Gordon dostavlja, da si pridržuje, postopati, kakor bodo nanesele razmere. V Kartumu se bode držal, kolikor časa bo mogoče, ter bo punt podušil, če bo možno. Če pa ne bo mogoče, se bo nazaj pomikal proti ravniku in prepuščal vladi neizbrisljivo sramoto, da je vojaštvo v Senaaru, Kassali, Berberu in Dongoli pustila v nemar, v gotovi svesti, da bo konečno prisiljena, če bo hotela v Egiptu vzdržati mir, Mahdija z velikimi težavami uničiti.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 7. maja.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.45
„ „ „ srebro	81.30
Zlata renta	101.45
5% avstr. renta	95.95
Delnice narodne banke	856.—
Kreditne delnice	317.90
London 10 lir sterling	121.60
20 frankovec	9.64
Cekini c. kr.	5.72
100 drž. mark	59.50

Uradni glasnik

z dne 7. maja.

Razpisane službe: Na štirirazredni ljudski soli v Višnji Gori služba četrtega učitelja z letno plačo 400 gold. Prošnje do 20. maja okr. šolskemu svetu v Novem Mestu.

Razpisane ustanove: Elizabete baronice Salvayeve ustanova v znesku 750 gold. za ubožne plemenitaše ljubljanske. Prošnje v štirih tednih c. kr. dež. vladi; ustanovo, ozir. obresti podeljuje škofijski konsistorij.

Eks. javne dražbe: V Postojini posestvo Alojzija Dekleve (9630 gold.) dne 27. avgusta, 29. sept. in 30. oktobra; zemljišče Jos. Sedmaka iz Nadanjega Sela dne 18. julija. — Na Vrhniki zemljišče Primoža Kovača iz Pake (5555 gold.) dne 20. jun., 22. jul. in 19. avgusta. — V Novem Mestu zemljišče Jos. Kobeta iz Riglja dne 15. maja (2. narok); zemljišče Jan. Setine iz Zgornje Straže dne 15. maja (3. narok); posestvo Jan. Šekule dne 23. maja, 27. junija in 25. jul. (prenos).

Vknjižene tvrdke: Izbrisana je pri trgovinskem sodstvu tvrdka: „A. Lavrenčič, trgovina z mešaním blagom v Postojini“ — a vknjižena tvrdka: „J. Lavrenčič, trgovina mešanega blaga v Postojini“ in ime Jos. Lavrenčiča, trgovca v Postojini, v trgovinski zapisnik posamičnih tvrdk.

Tuji.

Dne 5. maja.

Pri Maliči: Böhm, potovalec, iz Hamburga. — Nikitovicz, uradnik; Kunz in Kraus, potovalec, in Toppel z Dunaja. — Dr. Gobanc, c. kr. dež. šol. nadzornik, s soprogo iz Celovca. — Bamberg, c. kr. sodnijski pristav, iz Vipave. — Schollmayer, logarski tajnik, iz Snepverka. — Vitez Langer, graščak, z Dolenjskega.

Pri Slonu: Schmalder, potovalec, iz Düsseldorfa. — Mossmann, potovalec, z Dunaja. — Starè, c. kr. uradnik, z Brda. — Gilbert, gledališarica, iz Ljubljane. — Bolti, posestnik, iz Dalmacije. — Walmarin, trgovec; Castenetti, konjski trgovec, in Jerše, kaplan, iz Trsta. — Sušnik, kaplan, iz Selc. — Romè, kaplan, iz Rudolfovega. — Zdražba, kaplan, iz Cerkelj. — Belec, kaplan, iz Fužin. — Brencè, kaplan, iz Starega trga. — Mervec, kaplan, iz Kranja. — Luser, kaplan, iz Rudolfovega.

Umrlí so:

V bólnici:

Dne 4. maja. Marija Klinar, soproga kolportérja, 52 l., plućna tuberkuloza.

Dne 5. maja. Marija Marinčič, gostinja, 54 l., plućna tuberkuloza.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
6. maja	7. zjutraj	733.13	+ 6.7	zp. sl.	dež	14.5
	2. pop.	733.57	+ 7.6	jzpd. sl.	»	»
	9. zvečer	734.49	+ 7.8	szp. sl.	»	dež

Premenja stanovanja.

Med. dr. Schuster

stanuje v

Židovskih ulicah šte. 5
v I. nadstropji.

Doma je — kakor doslej — od 9. do 10. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne. (38) 3—3

Omarine napise

za trgovce

imata vedno v zalogi

Kleinmayr & Bamberg

Kongresni trg.